

LUUMÄKI
Kylähyvänen.

Hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Luumäen kunta

1 Johdanto

Hyvinvointisuunnitelma laaditaan valtuustokausittain. Tämä vuosille 2026–2029 laadittu suunnitelma perustuu Hyvinvointikertomukseen 2021–2025. Hyvinvointikertomuksessa on kuvattu väestörakenne ja sen kehitys vuoden 2025 lopulla. Hyvinvointikertomuksessa on myös kuvattu laajasti kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden tilaa, elinympäristöä ja toimenpiteitä, joita kunnassa on tehty vuosien 2021–2025 välisenä aikana.

Hyvinvointisuunnitelma perustuu lisäksi kunnan ja maakunnan muihin suunnitelmiin. Varhaiskasvatussuunnitelma, koulujen Opetussuunnitelmat, Kulttuurihyvinvointisuunnitelma sekä maakunnalliset suunnitelmat niin lasten ja nuorten hyvinvointiin, vanhusten ja vammaisten hyvinvointiin, liikenneturvallisuuteen, kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, ravitsemukseen kuin turvallisuuteenkin liittyen on huomioitu Hyvinvointisuunnitelmassa.

Kunnan strategia ohjaa kaikkea kunnassa tehtävää työtä. Strategia valmistuttua sen painopisteet huomioidaan vuosittain tehtävissä Hyvinvointikertomuksissa, joissa kuvataan vuoden aikana tehtyjä toimenpiteitä, niiden vaikuttavuutta ja uusia ilmiöitä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä tehdään Luumäellä tiiviissä yhteistyössä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ja maakunnan muiden kuntien kanssa. Yhteistyötä tehdään hyvinvointialueen kanssa paitsi lakisääteisissä hyte-neuvotteluissa niin ennen kaikkea maakunnallisessa yhdyspintaverkostossa.

Yhdyspinta tarkoittaa rajapintaa tai kohtaa, jossa kaksi tai useampi eri toimija, organisaatio tai järjestelmä kohtaavat ja tekevät yhteistyötä. Toimivan yhdyspinnan tarkoituksena on varmistaa saumaton palveluketju asiakkaalle, vähentää päällekkäisyyksiä ja aukkoja palveluissa, mutta erityisesti parantaa tiedonkulkua ja yhteistä suunnittelua.

Hyvinvointialueilla ja kunnilla on yhteiset asukkaat ja paljon asukkaiden palveluihin liittyviä yhteistyötarpeita. Yhteisille asukkaille palveluiden onnistunut toteuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä.

Verkoston toiminnan ja onnistumisen kannalta on ensiarvoisen tärkeä, että verkostossa on laajasti toimijoita koko maakunnasta. Luumäen kunnasta on nimetty osallistuja ja hänelle varajäsen kaikkiin yhdyspintaverkoston työryhmiin.

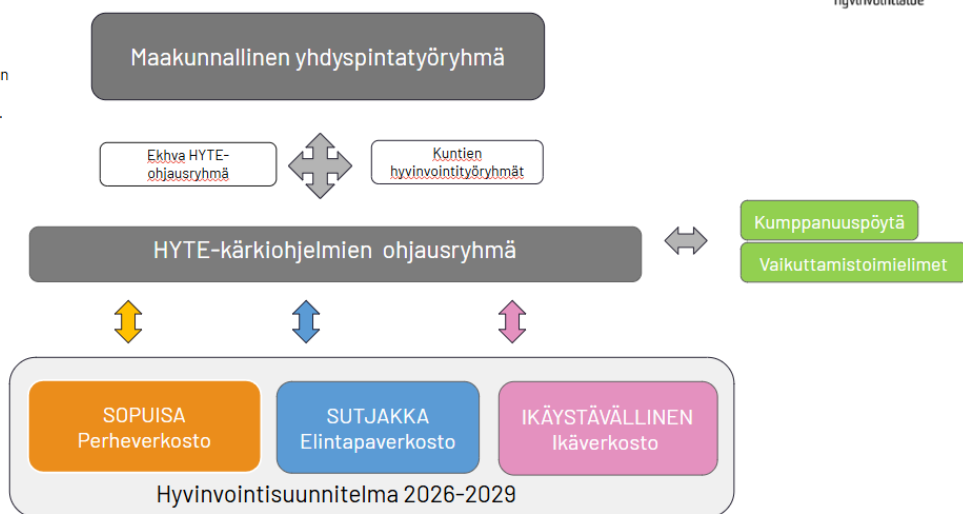
TEHTÄVÄT / Maakunnallinen yhdyspintaverkosto 2026-2029

Maakunnan poikkeuksellista yhdyspintatyötä **johtaa ja ohjaa** maakunnallinen yhdyspintatyöryhmä. Työryhmä valvoo ja vastaa lakisääteisten suunnitelmien toimeenpanoa ja linjaa maakunnan yhteisiä yhdyspinta-asioita.

Ekhvan ja kuntien HYTE-vastaavien sekä HYTE-kärkiohjelmien vetäjien moniammatillinen työryhmä. **Vastaa** hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden toteutuksen seurannasta ja raportoinnista. **Viestii** toimista järjestöille ja vaikuttamistoimielimille.

Verkostot **kehittävät toimenpiteitä** ja **kokoavat & jakavat tietoa yhteisistä** hyvinvointisuunnitelman **käytännön toimista** kärkiohjelmien tavoitteiden saavuttamiseksi ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on kaikkien kunnan toimialojen yhteistä työtä. Vuoden 2025 lopulla kunnassa aikaisemmin toiminut Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen moniammatillinen työryhmä LYHTY laajennettiin kattamaan kaikkien luomäkeläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen.

Yhteisissä tavoitteissa onnistuminen edellyttää yhteistyötä monilla eri osa-alueilla

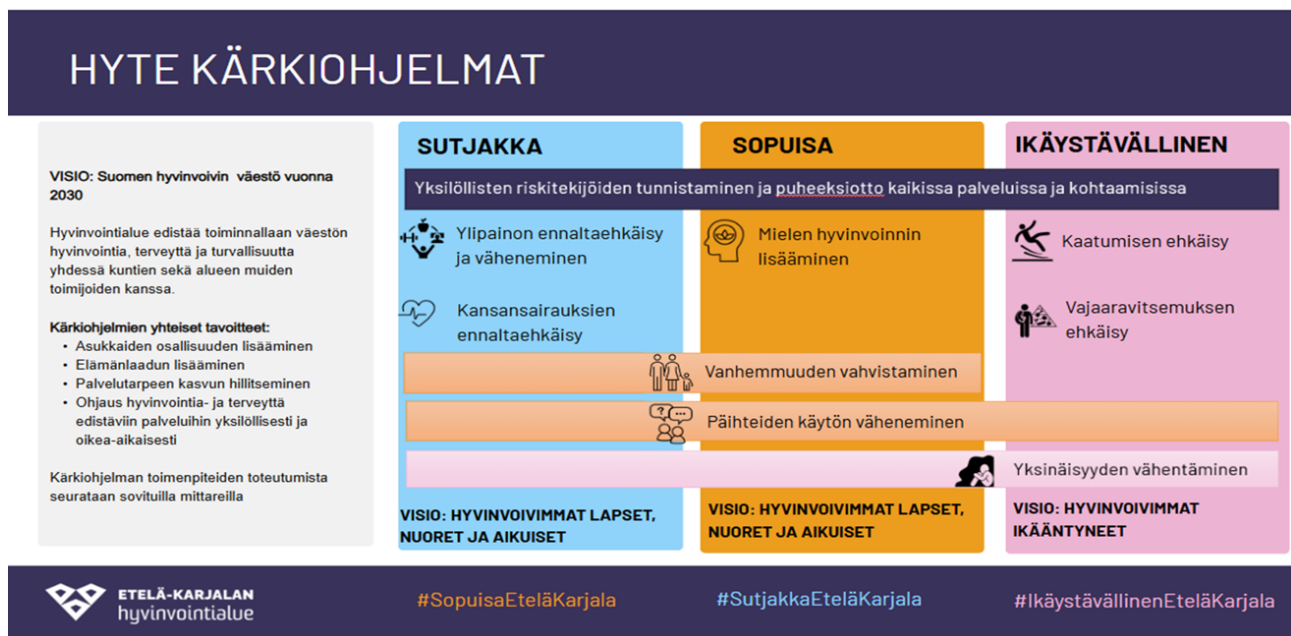
Hyvinvointisuunnitelmaa 2026–2029 laadittaessa on selvitetty mielipiteitä ja ajatuksia kuntalaisilta ja kunnan työntekijöiltä.

2 Kärkiteemat

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen ja kaikkien maakunnan kuntien kesken on yhdessä päätetty, että kärkiteemat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vuosina 2026–2029 ovat Sutjakka, Sopuisa ja Ikäystävällinen.

Maakunnallisella tasolla kaikkien kolmen kärkiteeman edistämiseksi on edellä kuvatun mukaisesti perustettu verkostot Sopuisa – perheverkosto, Sutjakka – elintapaverkosto ja Ikäystävällinen – ikäverkosto. Verkostoissa kehitetään toimenpiteitä ja jaetaan tietoa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Luumäen kunnalla on edustaja kaikissa verkostoissa ja niistä tullutta tietoa jaetaan kunnassa eteenpäin Luumäen kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen monialaisen työryhmän LYHTY kautta.

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet vuosille 2026–2029 on laadittu yhdessä kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työntekijöiden kanssa.

Tavoitteena on Suomen hyvinvoivin väestö vuonna 2030. Kärkiohjelmat vastaavat siihen, mikä tällä hetkellä saatavilla olevan tiedossa on heikentämässä maakunnan asukkaiden hyvinvointia.

Näiden yhteisten tavoitteiden kautta on myös Luumäellä suunniteltu toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Osa toimenpiteistä on jo olemassa olevia hyväksi todettuja toimenpiteitä, osa kuntalaisilta tai kunnan työntekijöiltä tulleita ideoita ja ehdotuksia.

3 Toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi eri kärkiohjelmissa

SUTJAKKA

- Liikkuva varhaiskasvatus päiväkodeissa, Liikunnan vuosikellon toteuttaminen ja yhteiset, koko perheelle suunnatut tapahtumat.
- Uimakoulut kesällä, hiihtokoulu esiopetuksessa. Liikuntamahdollisuuksien järjestäminen jatkossakin päiväkotien ja koulujen läheisyydessä tarpeiden mukaan (esim. hiihtoladut)
- Liikkuva koulu kouluissa. Välikäritointa. Pitkien välituntien jatkaminen ja liikuntamahdollisuuksien tarjoaminen.
- MOVE! -polun käyttöönotto ja kehittäminen.
- Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminnan jatkaminen koulupäivien yhteydessä. Yhteistyö kunnan liikunta- ja urheiluseurojen kanssa.
- Harrastusmahdollisuuksien turvaaminen.
 - o Liikuntapaikkojen, uimarantojen, latuverkoston ja katuverkoston kunnossapidolla mahdollistetaan monipuolinen arki- ja harrastusliikunta.
 - o Selvitetään harrastustuen mahdollisuutta osana kunnan avustustoimintaa.
 - o Jatketaan kunnan avustusten jakamista.
 - o Jatketaan kunnan järjestämiä kuntosali- ja liikuntaryhmiä ja pyritään lisäämään niitä.
 - o Jatketaan uimalippujen jakamista esiopetuksessa olevien lasten perheille.
 - o Jatketaan Kaiku-kortilla Taavettihallin vuosikortin jakamista ilmaiseksi.
- Liikuntaneuvontaa jatketaan ja kehitetään.
- Järjestetään vuosittain erilaisia liikuntahaasteita ja tapahtumia, joilla pyritään aktivoimaan ihmisiä liikkumaan.
 - o Kotkaniemen markkinointi pyöräilykohteena
 - o Kyläkävelyt
- Parannetaan luontoreittejä ja selvitetään mahdollisuutta rakentaa kevyen liikenteen väylä Taavetin uimarannalle.
- Kävelyn ja pyöräilyn edistämistä jatketaan huomioimalla liikenneturvalliset ratkaisut niin katuverkon rakentamisessa kuin kunnossapidossakin.
- Järjestetään vuosittain Seurafoorumi yhteistyössä Etelä-Karjan Liikunta ja Urheilu ry:n kanssa kunnan alueella toimiville liikunta- ja urheiluseuroille.
- Kehitetään päiväkotien ja koulujen ruokailua Ruokailun ja ruokakasvatuksen vuosikellon mukaisesti.
- Jaetaan tietoa terveellisestä ruokarytmistä ja oikean ravinnon merkityksestä koteihin ja koululaisille.

SOPUISA

- Varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja kunnan nuorisotyössä kiinnitetään erityistä huomiota kohtaamisiin arjessa.
 - o Positiivinen pedagogiikka
 - o ProKoulu, KivaKoulu
 - o Lapset puheeksi -menetelmä päiväkodeissa
 - o Opiskeluhoito, oppilaskunnat, tukioppilastoiminta
 - o Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen myös yläkoulussa
 - o Kehitetään ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyttä esim. koulun hyvinvointipäivässä helmikuussa 2026.
 - o Huolehditaan nuorisotyön resursseista niin henkilöstön kuin tilojenkin osalta.
 - o Yksinäisyyden tunnistaminen ja toimenpiteet pohdintaan.
- Kehitetään päiväkotien ja koulujen yhteistyötä kotien kanssa.
 - o Vanhempainseurakunnat
 - o Esi- ja alkuopetuksen vanhempien yhteistyön vuosikellon laatiminen
- Älylaitteiden käytön kunnallisia suosituksia huomioidaan kaikessa kunnan toiminnassa.
- Toteutetaan Kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa yhteistyössä Creative Kaikun kanssa.
- Toteutetaan esi- ja perusopetuksen sekä lukion yhteistä Kulttuuripolku-suunnitelmaa
 - o Metkuillaan -kuorotoimintaan osallistuminen vuosittain
- Jatketaan Hyvän mielen kahvilan toimintaa ja kehitetään asukastila Hyviksen kulman toimintaa asukkaiden toiveiden ja tarpeiden mukaan.
 - o Hyvän mielen kahvila myös Jurvalan Toukolaan?
- Kannustetaan kunnassa toimivia yhdistyksiä, järjestöjä ja yhteisöjä järjestämään jatkossakin yhteistä toimintaa kaikenikäisille kuntalaisille
 - o Avustukset
 - o Painotetaan perheille suunnattua tai eri-ikäisiä yhdistävää toimintaa
- Tiivistetään yhteistyötä yhdistysten, järjestöjen ja urheiluseurojen kanssa
 - o Järjestöfoorumi ja seurafoorumi
- Nuorisovaltuusto ja Vanhus- ja vammaisneuvosto liitetään tiiviimmin mukaan hyte-työhön.
- Työllisyyden hoidon malli otetaan käyttöön ja huomioidaan työnhakijoiden tilanteen erityispiirteet myös hyvinvoinnin näkökulmasta.
- Huolehditaan ympäristön viihtyisyydestä ja siisteydestä.
- Osallistutaan Ehkäisevän päihdetyön viikkoon
- PAKKA-työssä kutsutaan koolle kunnallinen tarjontatyöryhmä.
- Tuetaan Leipähuoneen toimintaa.
- Jatketaan Commun käyttöä.
- Käydään kunnan hallinnossa läpi Hyvän mielen kunta -tarkistuslista
 - o Selvitetään, miten kunta tällä hetkellä tukee toimillaan asukkaiden mielenterveyttä.
 - o Ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

IKÄYSTÄVÄLLINEN

- Jatketaan Kaatumisen ehkäisyn työtä järjestämällä jatkossakin Pysytään pystyssä -ryhmiä
- Jaetaan ravitsemustietoutta kunnan toiminnoissa ja järjestöjen kautta.
- Järjestetään tapahtumia Voimaa ruoasta -teemaviikolla 2026.
- Selvitetään asiointikuljetusten järjestämismahdollisuuksia kyliltä Taavettiin.
- Tuetaan yhteisöllistä ruokailua (seurakunnan soppapäivä) ja pyritään siihen, että yhteisöllisiä ruokailuja järjestettäisiin muutenkin.
- Edistetään eri ikäryhmien yhteisiä kohtaamisia ja tapahtumia
 - o Lukumummo-toiminta
 - o Kyläkerhot, liikuntatapahtuma, päiväretki Kotkaniemeen
- Mahdollistetaan kolmannen sektorin toimijoiden toimintaa jatkossakin
 - o Avustukset
 - o Vertaisohjaajien kouluttaminen
 - o Vapaaehtoisten kouluttaminen
- Järjestetään opastusta Commun käyttöön.

4 Mittarit ja seuranta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä seurataan vuosittain laadittavassa Hyvinvointikertomuksessa. Kertomuksessa raportoidaan kuluneen vuoden aikana tehtyjä toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta. Samalla suunnitellaan ja kehitetään toimenpiteitä edelleen.

HYTE-kerroin ja TEAviisari ovat kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mittareita. HYTE-kerroin on valtionosuuden lisäosa, joka kannustaa kuntia hyvinvointitoimintaan ja jakaa rahoitusta sen perusteella, kunnan aktiivisuuden ja saavutusten mukaan. TEAviisari taas on verkkopalvelu, joka tarjoaa kuntia vertailevaa tietoa hyvinvointia ja terveyttä edistävästä toiminnasta, tukien suunnittelua ja johtamista.

Tavoitteena on, että Luumäen kunnan toimintaa kehitetään edelleen niin, että HYTE-kertoimeen vaikuttavat indikaattorit saataisiin maksimiin ja kunta saisi täyden valtionosuuden lisäosan. HYTE-kertoimen indikaattorit löytyvät Hyvinvointikertomuksesta 2021–2025.

Kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä seurataan myös monien muiden tiedonkeruiden kautta:

- Kouluterveyskysely 4.5. -luokkalaisille, 8.–9. -luokkalaisille ja lukiolaisille joka toinen vuosi.
- Varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyyskysely, koulun hyvinvointiprofiili, KivaKoulu-kysely, eskareille tehtävä kysely siitä, miten he viihtyvät päiväkodissa, ja erilaiset asukaskyselyt tuottavat vuosittain tietoa siitä, miten ihmiset kokevat elinympäristönsä ja sen vaikutukset omaan arkeensa.
- Kuntaliiton hyvinvointi-indikaattori laskee yhteen kuntalaisten elintasoja, yhteisyyssuhteita ja itsensä toteuttamista kuvaavia tietoja.
- MOVE! -mittauksilla saadaan vuosittain tietoa 5.- ja 8. -luokkalaisten fyysisestä toimintakyvystä.